

בית שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

פר' בהר
בחקתי
התשע"ז

גליון 74
נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמות

- הרה"ק רבי משולם זושא ב"ר אהרן יוסף
- הרב יוסף ולטרך ב"ר שמחה בונם
- הרה"ק רבי מאיר ב"ר שלמה
- הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי מפרעמיסלא ב"ר יעקב
- הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש ב"ר ישראל מרוזין
- הרה"ק רבי שלמה אליעזר אלפנדרוי ב"ר יעקב
- הרה"ק רבי יהושע ב"ר אריה לייב
- הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף
- הרה"ק רבי יעקב ב"ר יעקב משה
- הרה"ק רבי ישעי' מדינאוויץ
- הרה"ק רבי חיים ב"ר מנחם מענדל רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף
- רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי
- הרה"ק רבי שמואל אליה ב"ר יחזקאל
- הרה"ק רבי שלמה ב"ר מרדכי
- הרה"ק רבי שלמה זלמן ב"ר יהודה לייב
- הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף
- ה"ד ב"ר מאיר

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"לא תעשו לכם אילים ופסל ומצבה לא תקימו לכם ואבן משפית לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה פי אני ה' אלקיכם - את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה'" (כ"ו, א' - ב')

הבן יהודע במקום מבאר וכותב "כל המשמר שבת כהלכתו י"ל תיבת כהלכתו לשון יתר הוא ונ"ל בס"ד דהלכות שבת הם ט"ל מלאכות ואמרתי טעם למספר זה מאת השי"ת היה כך לעשות אזהרת שבת כמספר ט"ל לרמוז אע"פ שחומר האדם יראה את השבת כמשא כבד מכח אזהרותיו הנה האדם צריך להתגבר על חומרו וישמור שבת במנוחה שיהיה נח לו בשמירתו כמו הטל שיורד בנחת וכמ"ש תול כטל אמרתי וז"ש כל המשמר שבת כהלכתו דייקא ר"ל תהיה נוחה עליו שמירתו כמו הטל הרמוז בהלכות השבת או יובן הכונה כמו הטל שיורד בהסתר כן האדם ישמור השבת בהסתר שהוא הרהור הלב וכיון דשומרו גם בהרהור שהוא בהסתר אז כדאי הוא לכפר אפילו על עוון ע"ז" ככל"ק

הגמרא במסכת שבת (ק"ח, ע"ב) כותבת "אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו שנאמר אשרי אנוש יעשה זאת וגו' מחללו אל תקרי מחללו אלא מחול לו אמר רב יהודה אמר רב אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון שנאמר ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט וכתוב בתריה ויבא עמלק אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים שנא כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וכתוב בתריה והביאותים אל הר קדשי וגו'" ונראה שגמרא זו מדברת על סמיכות הפס' בפרשתנו שכן הפס' הראשון מדבר על עניין ע"ז וסמוך לו הפס' המדבר על שמירת שבת

"ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם" (כ"ו, ה')

כותב הרב מרדכי דוד אלפרט ב"ר חיים שבתאי בספרו בנין דוד ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ גו' וההמשך של הפסוקים הוא דאם יש רעב בעיר אזי נתרבו גזלנים וחומסין לכן אמר ואכלתם לחמכם לשובע א"כ יהי שלום בארץ כי לא יהיו גזלנים כיון שיהיה לכולם מה לאכול לכן ושבתם ואין מחריד מפני הגזלנים

פרקי אבות פרק ה'

הוא היה אומר, בן חמש שנים למקרא, בן עשר למשנה, בן שלש עשרה למצות, בן חמש עשרה לתלמוד, בן שמונה עשרה לחפה, בן עשרים לרדוף, בן שלשים לפת, בן ארבעים לפינה, בן חמשים לעצה, בן ששים לזקנה, בן שבעים לשובה, בן שמונים לגבורה, בן תשעים לשוח, בן מאה פאלו מת ועבר ובטל מן העולם. (משנה כ"א)

בן בג בג אומר, הפך פה והפך פה, דכלא בה. ובה תחזי, וסיב ובלה בה, ומנה לא תזוע, שאין לך מדה טובה הימנה. (משנה כ"ב)

ניתן לפרש בס"ד את סמיכות המשניות הנ"ל כי אם ישאל אדם את עצמו שאמנם עד גיל שמונה עשרה הוא צריך להיות עסוק בלימוד התורה אך כדברי המשנה מגיל שמונה עשרה כבר נראה לכאורה כי הוא צריך לעשות גם דברים אחרים שנראים שהם לא קשורים בלימוד התורה על זה בא בן בג בג ואומר הפוך בא והפוך בא דכלא בא היינו שכל מה שאדם עושה צריך לבוא מתוך התורה והתורה צריכה להיות מרכז חיוו ואת כל צרכיו האדם יכול למצוא דרך התורה שכן הכל נמצא בתוכה

משנת הצדיק הרה"ק רבי שלמה אליעזר אלפנדרוי זצוק"ל זי"ע - כ"ב אייר (חמישי)

רבי שלמה אליעזר אלפנדרוי המכונה הסבא קדישא נולד באיסטנבול לרבי יעקב וחוה כנצר למשפחת רבנים המיוחסת עד לבצלאל בן אורי משבט יהודה שימש ברבנות בערים דמשק וצפת ולעת זקנתו עלה והתיישב בעיר ירושלים ת"ו נפטר בשנת תר"צ ומקום מנוחתו בהר הזיתים אשר בירושלים

רבים הם סיפורי המופת אשר מסופרים אודות הרב ומעשי ניסים אשר היו אצלו לרוב ומספרים כי בחג הסוכות נהגו רבים מבני ירושלים לעלות לרגל לביתו. הדבר גרם לביטולו מלימודו ולכן קבע שעה מסוימת בכל יום מימי חול המועד לקבלת קהל, ומשהסתיימה נעל את דלת סוכתו והמשיך בלימודו. במקרה אחד הגיע הרב יוסף חיים זוננפלד לאחר שתמה שעת קבלת הקהל הוא דפק על הדלת כמה פעמים אך הרב אלפנדרוי לא שמע את הדפיקות מאחר שהיה שקוע בלימוד למחרת הגיע הרב זוננפלד בשעה היעודה, ושאל את הרב אלפנדרוי מדוע לא ענה כבודו לדפיקותי על דלת סוכתו נענה הסבא קדישא הלוא גם אני דופק ודופק לפעמים בכותל למען חולי ישראל ולא עונים לי

עוד מספרים כי שנה אחת, בל"ג בעומר, נפל פחד גדול על יהודי צפת, מן הערבים תושבי הכפרים הסמוכים. הללו רצו לבטל את ההילולא לרבי שמעון בר יוחאי ואיימו להתנפל על השיירות העולות למירון. לפי השמועה משעברו הישמעאלים בדרכם להתנפל על השיירות, ליד ביתו של ר' שלמה אליעזר אלפנדרי הם ראו שמתוך ביתו יצאה אש שלא שרפה שום דבר ופחד גדול נפל עליהם. למחרת עוד התחזק הנס כאשר ר' שלמה אליעזר שלח שליחים אל ראשי חכמי צפת ומסר הודעה עלי ועל צווארי תוכלו לסמוך ולקיים את ההילולא בל"ג בעומר כפי שנהגו בכל הדורות ואכן כך היה.

סיפור נוסף, הפשה נציב הממשלה התורכית, הגיע יום אחד רכוב על סוסו וכל נכבדי העיר יצאו לקראתו. הוא היה הדור בלבשו, בגדיו נקיים ומגוהצים ולראשו כובע שבחזיתו סמל של צבא תורכיה. על כתפו נראו שלושה עלי תאנה - סמל לדרגות הקצונה הגבוהות ביותר. הוא נכנס אל העיר כולו מלא שררה וכבוד ומלווים אותו שני חיילים. נכבדי העיר ברכוהו לשלום ושוחחו עמו על מצב המלחמה ועל בעיות אספקת האוכל לצפת כשגמרו את שיחתם נפרדו נכבדי הקהילה מהשר ופנו איש אל ביתו. דבר בואו של השר נשמע גם בביתו של ר' שלמה אליעזר והוא מיהר לקבל את פניו. משנפגשו, התפלא השר ממראה פניו של ר' שלמה והבין מיד כי לפניו אדם גדול הוא אמר כבוד הרב כיוון שאתה אדם חשוב, הואל בטובך לברכני, הרב השתומם למשמע הבקשה, אך מיד השיב ברכה טעונה עונה, על כן ירד רום מעלתו מן הסוס ואחר כך אברכהו. מיהר השר לעשות כרצון הרב החשוב, ירד מן הסוס, הרכין ראשו בפני רבי שלמה אליעזר והלה ברכו ברכות מפליגות, שיצליח ה' את דרכו ושישיגה על עם ישראל הנתונים למשיסה להצילם מיד אויביהם הרעים. לאחר מכן נפרדו השר ורבי שלמה אליעזר איש איש למקומו. כבודו והדרת פניו של רבי שלמה אליעזר אלפנדרי עשו רושם בל ימחה על השר הנכבד ובזכותו דאג השר לאספקה סדירה של מזון ומים לתושבי צפת הנתונים במצוק ובמחסור.

מעט לפני שנפטר, בבוקר כ"ב לחודש אייר תר"צ, עוד היה עטוף בטלית ושני זוגות תפילין והחל לומר קריאת שמע. כשהגיע לתיבת "אמת" רמו שיחלצו לו את התפילין והפליט מפיו די די העיקר הוא האמת אינני יכול יותר הוא הספיק לברך על כוס חלב "שהכל נהיה בדברו", לגם מעט ונפטר קרוב לגיל 110 (מתוך הספר "ר' שלמה אליעזר אלפנדרי הסבא קדישא")

**דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים
דברי דוד - הרה"ק דוד בן אברהם אהרן זצוק"ל זי"ע**

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי ושמרו ועשיתם אתם - ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו" (כ"ו, ג-ד)
שלא לעשות דהיינו גניבה גזילה ורציחה וכדומה ומצות השמעיות הוא כמו כלאים ושעטנ"ז דאסר הכתוב ללבוש צמר ופשתים ואין אנו יודעים טעם לזה רק שצריך לקיים אותם בשביל האמונה שהשי"ת ציוה שלא ילך בשעטנ"ז וכדומה צריך לקיים אותם אף שהוא חק בלי טעם כמו שאיתא גבי פרה אדומה זאת חקת התורה שאין לך רשות להרהר אחריה וזה הוא פירוש הכתוב הנ"ל ומתורץ קושיא הנ"ל אם בחקתי תלכו היינו ר"ל אם תקיימו המצות שהם חק בלי טעם ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם דהיינו החוקים ע"ז אמר הכתוב ונתתי גשמיכם בעתם דהיינו שמוכרח לשלם בעולם הזה השכר כי מה שאנו מקיימים החוקים הוא מפאת אמונה שמאמין בהשי"ת שהוא מנהיג ובורא וכו' ומחמת זה אנו מקיימים מצותיו וע"ז צריך לשלם בעה"ז כנ"ל כי יהי עובר על כל תלין כי אנכי לא יהי מפי הגבורה שמענו ודו"ק כי נכון הוא בעזהשי"ת

לכאורה יש לרדק הא שכר מצות בהאי עלמא ליכא ומה זה שהבטיח הקב"ה ונתתי גשמיכם בעתם ונראה לי לפרש ולומר מה דאיתא בספרים הקדושים הא השי"ת מקיים כל התורה ולמה אינו מקיים מצות לא תלין פעולת שכיר וכו' וצריך לשלם שכר מצוה בהאי עלמא ויתרצו הא התורה ניתן ע"י שליח וע"י שליח קי"ל בח"מ דאינו עובר על כל תלין והקשו עוד הא השני דברות אנכי ולא יהי לך שמענו מפי השי"ת בעצמו וע"ז הוא עובר על כל תלין ותרצו הן אמת דעל שני דברות הנ"ל מוכרח השי"ת לשלם בעוה"ז והיינו דאמרו חכז"ל אין ישראל ניוזנין אלא בשביל אמונה שהוא מאמין שהוא לבדו ואין זולתו ע"ז צריך לפרוע מיד וע"ז פירש המעין גנים "טובים השניים מאחד" דהיינו ר"ל השני דברות ששמענו מפי אחד הם טובים שצריך לשלם אותם תיכף ומיד

וגם איתא בשמונה פרקים לרמב"ם ז"ל דיש מצות שכליות ויש מצות שמעיות מצות השכליות הוא מה שהשכל מחייב אותם

סגולה לפרנסה - קביעת עתים לתורה

"ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו" (כ"ו, ד)
רש"י - בעתם. בשעה שאין דרך בני אדם לצאת, כגון בלילי שבתות ובלילי רביעיות נשאלת השאלה אם נכתב שהארץ תתן יבולה או למה צריך לחזור ולהוסיף שעץ השדה יתן פריו שהרי ניתן ללמוד דבר זה ממה שנכתב והארץ נתנה יבולה אלא ניתן לפרש פס' זה בס"ד ולומר כי פס' הנ"ל בא ללמדנו על מה שאדם מקבל בעבור קביעת עתים לתורה שכר גשמי ושכר רוחני שכן המילה גשמיכם מתפרשת בשני אופנים הראשון גשם מלשון גשמיות וגשם רמז לתורה כמו שנאמר יערוף כמטר לקחי ועל זה בא הפס' ללמד כי אדם הקובע עתים לתורה יזכה לברכה גם במעשה ידיו הגשמיים היינו לפרנסה בשפע והצלחה בחינת והארץ נתנה יבולה היינו שתהיה לאדם ברכה והצלחה בעניינים הארציים הגשמיים אך גם יכול לזכות הוא לחדש חידושי תורה בחינת ועץ השדה יתן פריו שכן ידוע שבחג השבועות נידונים על פרות האילן ומובא בספרים שהכוונה על חידושי התורה שהאדם יזכה לחדש באותה שנה שעל כך צריך האדם להתפלל ולבקש בחג מתן תורה. רק צריך האדם לקבוע לעצמו עתים לתורה חוק ולא יעבור וילמד בקדושה וטהרה לימוד המביא לדי מעשה ועי"ז יזכה לברכה והצלחה הן בגשמיות והן ברוחניות וכן כותב בעל דרך חסידים זי"ע "כל העוסק בתורה לשמה היינו ששמה תורה שהוא לשון מורה דרך אשר ילך בה האדם וזכה לדברים הרבה ר"ל כמו שהתורה אין סוף כי אורייתא וקוב"ה חד הוא

כן זוכה לדברי עמקיות התורה תמיד בלי הפסק (שם ברמזי אגדות רז"ל)
אדם הדבוק תמיד בהשי"ת ומסופק באיזה דבר אם לעשות אם לא יוכל להבין ע"י לימוד תורתו שלמד בזה היום איך לעשות כי אם הוא דבוק בהשי"ת בתמידות או מזמן לו השי"ת שידע הכל מכח התורה כנ"ל
יקבע עתים לתורה מקרא משנה וגמרא אם יכול ואם לאו יאמר תהלים ומעמדות ושערי ציון כשפותח הספר ללמוד בו אפילו בילדותו יאמר הנני רוצה ללמוד כדי יביאני התלמוד לידי מעשה ולידי מדות ישרות ולידי ידיעת התורה והריני עושה לשם יחוד קוב"ה וכו' בכל פעם יאמר באמצע הלימוד המאור שבה יחזירני למוטב ובכל פעם שהיצר מסיתו לסיים בענין ולקצר בלימוד מחמת עיפות או חסרון הבנתו או מחמת שיחת הילדים יגער ביצה"ר ויתגבר עליו מאד וישבר טבעו וילמוד יותר מהרגלו ובכח עד שייגע ובזה משבר הקליפות והחיצונים ומכפרין לו אפי' על כריתות ומיתה בידי שמים ומיתת ב"ד כי הלומד בתורה ומשנה וגמרא ופוסקים שהוא בכח ובקול ובנעימות הקול בלי שום מחשבה זרה וניענוע הגוף מטהר ומצחצח הנשמה ומחדד השכל ומשבר הקליפות והחיצונים מכל וכל" (הנהגות הרב הצדיק וכו' מו"ה שמעלקא ז"ל בספר דברי שמואל) עכ"ל